

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Avdelningen för juridik och inre marknad
Anna Stattin
Direktnr: 08-406 83 10
E-post: anna.stattin@swedac.se

Uppföljning av nationell marknadskontrollplan 2016

Enligt förordningen (2005:893) om marknadskontroll av varor skulle Marknadskontrollrådet upprätta och årligen följa upp och redovisa för regeringen nationella handlingsplaner för marknadskontroll. Enligt förordningen (2014:1039) om marknadskontroll som trädde i kraft 2014 och som upphävde först nämnda förordning ska Marknadskontrollrådet upprätta en nationell handlingsplan. Kravet på årlig uppföljning och åiterrapportering till regeringen finns dock inte kvar, till skillnad från vad som gäller för de sektorsplaner som varje enskild myndighet ska upprätta inom sina särskilda ansvarsområden. Marknadskontrollrådet har emellertid valt att även fortsättningsvis följa upp den gemensamma planen och härmed överlämnas uppföljningen av 2016 års nationella marknadskontrollplan. Den behandlar myndighetsgemensamma frågor och består av 28 aktiviteter som är uppdelade på de tre huvuduppgifter som Marknadskontrollrådet tilldelats genom ovan nämnda förordning: *organisering av kontinuerligt erfarenhetsutbyte, stöd till myndigheter som utövar marknadskontroll samt information och kontakter*. Rapporten följer denna uppdelning.

Peter Strömbäck
Marknadskontrollrådets ordförande

ORGANISERA KONTINUERLIGT ERFARENHETSUTBYTE

1. Marknadskontrollrådet ska ha ordinarie sammanträde vid fem tillfällen
En förutsättning för en effektiv marknadskontroll är att myndigheter bereds möjligheter att träffas och utbyta erfarenheter. Stommen i Marknadskontrollrådets arbete är ordinarie sammanträdestillfällen. Vid sådana rådsmöten delges information av allmänt intresse såsom lagstiftningsarbete på nationell och EU-nivå och olika tolknings- och praktiska genomförandefrågor diskuteras. Rådet sammanträdde fem gånger under 2016.

Bland frågor som diskuterades vid rådets möten under 2016, och som inte lyfts under särskilda punkter i senare delen av denna redovisning, kan nämnas:

- regler för webbförsäljning
- märkning av produkter som består av flera olika delar
- gränser för hur gamla produkter kan vara vid beslut om restriktiva åtgärder
- handel med begagnade produkter
- strategier mot företag med återkommande brister
- rutiner för gränsöverskridande samarbete inom EU
- konkursförvaltares skyldigheter
- överväganden och rutiner för fastställande vitesbelopp
- inköp av produkter och ersättning för provningskostnader
- information till allmänheten om fattade beslut
- kvaliteten, jämförbarheten och användbarheten av marknadskontrollplaner
- utvärderings – och redovisningsmetodik
- skyddsklausulförfarandet i ICSMS och kopplingen till Rapex-förfarandet
- Produktsäkerhetslagens tillämplighet
- eventuella kopplingar till Arbetsmiljöverkets regeringsuppdrag ”osund konkurrens i arbetslivet”
- piratkopierade produkter
- konsekvenser av att DG TAXUD lagt ner gemensamma expertgruppen för tull- och marknadskontrollmyndigheter
- hur hantera säkerheten för digitala produkter, såsom hälsoappar, tredjepartsappar i bilar och 3D-printade produkter
- hur hantera nya ekonomiska aktörer och affärsmodeller i en cirkulär ekonomi
- rättsliga grunder och rutiner för ”systemtillsyn” och kontroll av tillverkarens egen kontroll samt kvalitets- och ledningssystem.
- tillämpligheten av förordning (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner i ärenden om marknadskontroll
- tillämpning av förordning (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i EU

2. Marknadskontrollrådet ska inbjuda representanter från näringslivs-, konsument- och arbetstagarorganisationer till två av rådets ordinarie möten

En nära och regelbunden dialog mellan myndigheter och näringslivs- och konsumentorganisationer är en betydelsefull del i myndigheternas marknadskontroll. Marknadskontrollrådet har knutit kontaktpersoner från Teknikföretagen, Svensk handel, Business Sweden, Sveriges konsumenter, LO och SKL till sig.

2016 var deltagandet från flera av dessa organisationer något bättre än 2015, men fortfarande inte lika bra som under tidigare år. Det gäller framför allt SKL och LO som inte deltagit alls vid rådets ordinarie möten de inbjudits till de senaste åren, men även kontakterna med Sveriges konsumenter, Svensk handel och Teknikföretagen har varit svagare under 2015 och 2016, även om vi sett ett ökat engagemang under senare delen av 2016, bl.a. genom de nya kontaktpersonerna från Svensk handel och Sveriges konsumenter.

Teknikföretagen

THE SWEDISH TRADE & INVEST BOARD

3. Marknadskontrollrådet ska anordna två möten i Tullforum

Ur ett marknadskontrollperspektiv är det mest effektivt om man kan stoppa produkter som inte uppfyller lagstiftningens krav redan vid EU:s yttre gräns, det vill säga innan de släpps ut på marknaden. Detta förutsätter en god samverkan mellan tull- och marknadskontrollmyndigheterna. Marknadskontrollrådet har en permanent arbetsgrupp för detta ändamål, Tullforum, som ska mötas minst två gånger per år. Tullverket är ordförande i arbetsgruppen, men värdskapet roterar för dess möten.

Under 2016 träffades forumet två gånger, en gång på våren och en gång på hösten. Arbetsmiljöverket stod värd för vårmötet och Post- och telestyrelsen för höstmötet. Marknadskontrollmyndigheternas deltagande i forumet var i flera år sedan det inrättades 2011 begränsat till samma 6 myndigheter (Boverket, Elsäkerhetsverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Post- och telestyrelsen och Transportstyrelsen), förutom Tullverket och rådets sekretariat från Swedac, men under 2015 ökade deltagandet och uppgick till ett 10-tal myndigheter. 2016 var deltagandet återigen begränsat. Vid vårmötet deltog endast 6 marknadskontrollmyndigheter

(Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket och MSB) och vid höstmötet deltog 8 marknadskontrollmyndigheter (samma som vid vårmötet samt Energimyndigheten och Post- och telestyrelsen).

Bland frågorna som behandlades under 2016 i detta forum kan särskilt nämnas tillämpliga tullförfaranden för import av produkter som vid importtillfället inte uppfyller EU:s produktlagstiftning för att vidta åtgärder för att uppfylla de krav som ställs för utsläppande på marknaden. Detta är ingen ny fråga för de svenska tull- och marknadskontrollmyndigheterna, men den fick förnyad aktualitet i samband med den nya tullkodexen som skulle börja tillämpas 1 maj 2016. Sveriges representanter lyfte frågan på EU-nivå och Marknadskontrollrådets arbetsgrupp som tillsattes 2015 fortsatte sitt arbete under 2016 (se aktivitet nr 12).

Andra frågor som diskuterades vid dessa möten är praktiska frågor om riskprofilering i samband med spärrläggning, möjliga samarbetsprojekt nationellt, men även inom ramen för Prosafe.

Det påminnes om att produkter som stoppats vid gräns för att de bedöms farliga ska anmälas via Rapex-systemet, vilket hade varit oklart för en del myndigheter. Det är dock fortfarande oklart om information om dessa produkter – och även sådana som inte uppfyller andra krav som inte rör hälsa eller säkerhet – ska eller bör läggas in i ICSMS.

En annan fråga som också diskuterats flitigt är användbarheten av de produktspecifika checklistor som har utarbetats på EU-nivå som en del av Kommissionens riktlinjer om importkontroll från 2011. En del myndigheter och medlemsstater har inte varit medvetna om dessa listor, andra är missnöjda med existerande listor och vill skapa nationella i stället. De svenska myndigheterna har utarbetat en egen lista som Tullverket ska använda som stöd för ingripanden.

Det finns en viss frustration hos såväl Tullverket som marknadskontrollmyndigheterna vad avser samarbetet. I princip är alla överens om att samarbetet bör öka och göras mer effektivt, men att det för de flesta marknadskontrollmyndigheter finns hinder av olika slag, men framför allt en osäkerhet om vad som gäller, bristande erfarenhet och begränsade resurser. Det finns flera exempel på lyckade samarbetsprojekt, t.ex. hos Elsäkerhetsverket, Kemikalieinspektionen och Konsumentverket, men för de flesta andra myndigheter har fungerande rutiner för samarbete inte riktigt kommit igång. Det har förts diskussioner om hur man kan överkomma befintliga hinder. För att samverka med Tullverket ska utgöra en viktig och naturlig del av myndigheternas marknadskontroll bör t.ex. sådant samarbete planeras i processen med utarbetandet av de årliga marknadskontrollplanerna. Marknadskontrollrådet inrättade 2017 en arbetsgrupp för e-handel som särskilt ska fokusera på e-handel från tredje land och samarbetet med Tullverket.

4. Marknadskontrollrådet ska genomföra en utvärdering av dess funktion, uppgifter, arbetssätt, sammansättning m.m.

De senaste åren har det genomförts årliga utvärderingar av Marknadskontrollrådets uppgifter, arbetssätt, sammansättning m.m., vilket givit gott underlag till kontinuerlig förbättring för att nå de övergripande målsättningarna. Som grund för denna utvärdering ligger en enkät som skickas till alla ledamöter och suppleanter i Marknadskontrollrådet. Betygen och kommentarerna i 2016 års undersökning var i likhet med tidigare år överlag mycket positiva. Man anser att rådet är ett mycket bra forum för information, inspiration och diskussion, att möten är väl förberedda och organiserade, att sekretariatet ger ett gott stöd och bra information till myndigheterna och företrädare deras intressen, nationellt som internationellt, på ett bra sätt. I likhet med tidigare år framkom oklarheter om Swedacs samordningsansvar i relation till Marknadskontrollrådets uppgifter som fastställda i förordning 2014:1039. I likhet med tidigare år uppgavs vidare att man saknade Livsmedelsverket i rådet.

STÖDJA MYNDIGHETER SOM UTÖVAR MARKNADSKONTROLL

Myndigheter har olika erfarenheter och uppfattningar om hur marknadskontroll kan, ska och bör bedrivas. De ska förhålla sig till flera olika regelverk, som inte sällan är överlappande och ibland finns även osäkerhet om tillämplig lagstiftning. Regeringens styrning av myndigheternas marknadskontroll är i många fall otydlig. Marknadskontrollrådets myndigheter har därför en viktig uppgift att stödja varandra för att kunna tolka och tillämpa lagstiftningen och finna bästa praxis för samarbete.

5. Marknadskontrollrådet ska fortsätta verka för att marknadskontrollansvaret förs in i myndigheternas instruktioner

Marknadskontrolluppdraget saknas i det stora flertalet av regeringens instruktioner till myndigheterna. Detta är enligt myndigheterna en starkt bidragande orsak till att verksamheten får en undanskymd roll och starkt begränsade resurser, då detta helt enkelt faller bort i myndighetsdialogerna mellan myndighetsledningarna och ansvariga huvuddepartement och således även i regleringsbrev. Även om marknadskontrollverksamheten oftast utgör en liten del av myndigheternas totala verksamhet är det ändå en viktig uppgift som bör synliggöras bättre. Marknadskontrollrådet har under många år strävat efter att marknadskontrollansvaret återinförs i myndigheternas instruktioner. Under 2016 har denna fråga bl.a. tagits upp inom ramen för marknadskontrollutredningen (se nedan), sektorsvisa möten på regeringskansliet (se nedan) och i interna diskussioner och seminarier.

6. Marknadskontrollrådet ska fortsätta verka för att målsättningar för marknadskontroll förs in i den svenska marknadskontrollförordningen

Att det saknas övergripande målsättningar för marknadskontrollen i den svenska marknadskontrollförordningen (2014:1039) och inom de olika sektorerna försvårar myndigheternas utvärderingar av den genomförda kontrollen, t.ex. om marknadskontrollen varit effektiv eller bedömningar om huruvida man har uppfyllt de förväntningar regeringen kan tänkas ha. Under 2016 har denna fråga bl.a. tagits upp

inom ramen för marknadskontrollutredningen (se nedan), sektorsvisa möten på regeringskansliet (se nedan) och i interna diskussioner och seminarier.

7. Marknadskontrollrådet ska bevaka regeringens uppföljning av den hemställan om tillsättande av en utredning om kartläggning av marknadskontrollmyndigheterna och deras befogenheter

Det är långt ifrån tillfredsställande att det inte står helt klart vilka myndigheter som faktiskt har ansvar för att bedriva marknadskontroll i Sverige och inom vilka områden. Marknadskontrollrådet har under många år pekat på otydligheter i gällande lagstiftning ur en mängd olika infallsvinklar såsom glapp i eller överlappande lagstiftning, eller begreppsförvirring om vad marknadskontroll egentligen är. Att myndigheternas befogenheter och sanktionsmöjligheter också varierar – inte sällan till synes omotiverat - mellan sektorer och myndigheter är också otillfredsställande då detta försvårar både en effektiv marknadskontroll och samarbetsmöjligheter mellan myndigheter, men även motverkar transparens och rättssäkerhet för ekonomiska aktörer. Marknadskontrollrådet överlämnade i februari 2014 en hemställan om en kartläggning av marknadskontrollmyndigheterna och deras befogenheter och sanktionsmöjligheter.

Därför är det mycket glädjande att regeringen i juni 2016 tillsatte en utredning som ska titta närmare på dessa frågor. Enligt direktivet, som rådet är mycket nöjd med, ska utredaren:

- kartlägga vilka svenska statliga myndigheter som bedriver marknadskontroll
- kartlägga i vilken mån och inom vilka sektorer kommunala myndigheter utför marknadskontroll
- analysera om de olika regelverk som anger marknadskontrollmyndigheter och styr deras marknadskontrollansvar är tydliga och ändamålsenliga
- kartlägga vilka befogenheter och sanktionsmöjligheter marknadskontrollmyndigheter i Sverige har
- undersöka hur befogenheter och sanktionsmöjligheter vid marknadskontroll regleras i jämförbara länder,
- analysera om befintliga befogenheter och sanktionsmöjligheter är lämpliga för att uppnå en ändamålsenlig och resurseffektiv marknadskontroll
- analysera vilken inverkan skillnader i befogenheter och sanktionsmöjligheter mellan berörda myndigheter har på den marknadskontroll som utförs i Sverige,
- lämna de författningsförslag eller förslag på andra åtgärder som det finns anledning till.

Annicka Brickman är utsedd till särskild utredare och huvudsekreterare är Sara Vinnefors. Representanter från Arbetsmiljöverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Swedac och UD ingår i expertgruppen, men alla Marknadskontrollrådets myndigheter har bistått utredningen under dess arbete. Betänkandet ska redovisas senast den 31 augusti 2017.

8. Marknadskontrollrådets myndigheter ska, inom ramen för sina sektoriella marknadskontrollplaner vidareutveckla marknadsanalys, datainsamling, uppföljning och redovisning i enlighet med rådets riktlinjer

Utvärderingen av den svenska marknadskontrollen under perioden 2010-2013 i enlighet med art. 18.6 i förordning 765/2008 uppvisade en hel del svagheter i såväl genomförande som redovisning. Många myndigheter hade svårigheter att redovisa såväl resurser som faktiska aktiviteter, men de största svagheterna låg i analys- och bedömningsdelen. Hade myndigheterna i större utsträckning följt de riktlinjer som Marknadskontrollrådet upprättade redan 2008 hade resultatet sett bättre ut. Det såg emellertid inte mycket bättre ut i övriga EU.

Under hösten 2015 och våren 2016 tillsatte Kommissionen en arbetsgrupp som skulle utarbeta bättre stöd till myndigheterna, bland annat i form av indikatorer. Sverige deltog i arbetsgruppen som presenterade sina förslag i form av en mall som kommer att användas i nästa utvärdering för perioden 2014-2016. Vid sidan av statistik över t.ex. resurser, antal kontroller, antal bristfälliga produkter, vidtagna restriktiva åtgärder och anmälningar per sektor ligger stort fokus på marknadsanalys för att bättre kunna identifiera ekonomiska aktörer som tillhandahåller produkter som inte uppfyller reglerna, liksom på bedömning av hur effektiv kontrollen varit.

2016 fick Arbetsmiljöverket ett särskilt regeringsuppdrag att effektivisera sin marknadskontroll, bl.a. genom kartläggning av marknaderna för de produkter som faller under verkets ansvarsområde. Arbetsmiljöverket tog Marknadskontrollrådets promemoria om omvärldsbevakning och marknadsanalys från 2014 som utgångspunkt för detta arbete. Uppdraget ska redovisas 2017 och kommer förhoppningsvis att tjäna som inspiration för andra marknadskontrollmyndigheter.

9. Marknadskontrollrådet ska verka för att studier om marknadskontrollens betydelse för samhället genomförs.

Som indikerats ovan är den statistik och information som finns om farliga eller bristfälliga produkter splittrad och svår att dra slutsatser från. Det saknas vidare kvalitativa och kvantitativa studier om vilken betydelse marknadskontrollen har i samhället, t.ex. för skydd av konsumenter, arbetstagare och miljö, eller för arbetstillfällena, konkurrenskraft och tillväxt. Bristen på sådant beslutsunderlag kan vara en bidragande orsak till att marknadskontrollen inte tilldelas tillräcklig uppmärksamhet eller resurser. Under 2014 och 2015 gjordes en del försök att få svenska myndigheter eller forskare intresserade av att ta sig an området, men det föll bl.a. på bristande finansieringsmöjligheter. Under 2016 har ansträngningarna och förhoppningarna i stället lagts på att få Kommissionen att genomföra eller låta genomföra sådana studier inom ramen för inre marknadsstrategin. Detta har fått visst gehör och vi hoppas kunna se konkreta resultat så småningom. Detta utesluter givetvis inte att vi även fortsättningsvis försöker uppmuntra till studier på området som fokuserar på den svenska marknaden.

10. Marknadskontrollrådet ska bidra till genomförandet av EU:s inre marknadsstrategi i de frågor som är kopplade till marknadskontroll

Fri rörlighet av varor på den inre marknaden är en av EU:s grundprinciper. För att kunna säkerställa rättvis konkurrens och ett gott skydd för användare är europeiskt samarbete i marknadskontrollfrågor en förutsättning. Kommissionen presenterade den 28 oktober 2015 en ny strategi för den inre marknaden (COM(2015) 550 final). Strategin aviserar flera åtgärder för att förbättra efterlevnaden av EU:s regelverk, däribland en förstärkt marknadskontroll. En översyn av förordningarna om ömsesidigt erkännande (764/2008), marknadskontroll (765/2008) resp. konsumentskydds-samarbete (2004/2006) har genomförts under 2016 och fortsätter under 2017.

Marknadskontrollrådets myndigheter har besvarat offentliga samråd och enkäter som Kommissionen och anlidade konsulter lanserat och man har deltagit vid två större konferenser i Nederländerna och i Bryssel på dessa områden. Frågorna har också diskuterats i 764-kommittén, i Kommissionens expertgrupp IMP-MSG (*Internal Market for Products – Market Surveillance Group*) och förstås i Marknadskontrollrådet. Konkreta lagstiftningsförslag är aviserade till den 13 juni 2017.

11. Marknadskontrollrådets myndigheter ska informera om frågor av horisontellt intresse från olika sektorsnätverk

De flesta myndigheter deltar i arbetsgrupper eller liknande på EU-nivå där frågor om tolkning och genomförande av olika produkträttsakter diskuteras. Det är inte sällan frågor av horisontellt intresse lyfts upp och dessa bör komma till hela Marknadskontrollrådets kännedom. Varje myndighet ska därför bland annat skicka dagordningar och minnesanteckningar/protokoll från sådana möten till sekretariatet, som i samråd med varje enskild myndighet identifierar frågor som bör behandlas vid ordinarie möten i Marknadskontrollrådet eller på annat sätt.

Sekretariatet har under 2016 fått dagordningarna för möten i AdCo-grupperna för fritidsbåtar, radioutrustning, maskiner, byggprodukter, gasapparater och transportabla tryckbärande anordningar, för de två senare även minnesanteckningar/protokoll. Detta är överlag en försämring gentemot 2015 och det saknas information från ett stort antal kategorier. Enligt de dagordningar som inkommit kan konstateras att flera AdCo-grupper diskuterar samma frågor, t.ex. om den nytgivna vägledningen för bästa praxis för marknadskontroll, skyddsklausulförfarandet och ICSMS som är generella för flertalet sektorer. Dessa frågor diskuteras även i horisontella arbetsgrupper såsom AdCo-ordförandegruppen och IMP och det skulle vara värdefullt om de svenska myndigheterna kunde samordna sina ståndpunkter i de olika forumen.

Vissa försök till detta har gjorts, men då det i stor utsträckning saknas minnesanteckningar samt konkreta förslag från sektorsmyndigheterna har det varit svårt för sekretariatet att identifiera specifika frågor att lyfta. Aktiviteten finns med även i 2017 års gemensamma marknadskontrollplan och förhoppningsvis kan såväl myndigheterna som sekretariatet att bidra mer i detta arbete.

12. Marknadskontrollrådet ska göra en översyn av modellen för samverkan mellan tull- och marknadskontrollmyndigheterna

Marknadskontrollrådets tullforum har identifierat ett behov av att göra en översyn av den nationella samverkansmodellen, som bland annat bör omfatta en möjlig utvidgning till att omfatta fler tullförfaranden, där marknadskontrollmyndigheterna kan komma att involveras. I dagsläget utgår modellen endast från tullförfarandet "övergång till fri omsättning" som bl.a. beskrivs i EU-förordning 765/2008 om ackreditering och marknadskontroll. 1 maj 2016 började den nya unionstullkodexen - som innebar ändrade förutsättningar för vissa tullförfaranden – att tillämpas, vilket gjorde att frågan fått förnyad aktualitet. Marknadskontrollrådet tillsatte hösten 2015 en arbetsgrupp som skulle kartlägga de nya reglerna i förhållande till samverkansmodellen, men arbetet har dessvärre inte kommit särskilt långt. Med tanke på den vikt vi tillskriver samverkan mellan Tullverket och marknadskontrollmyndigheterna för att förhindra att bristfälliga produkter släpps ut på den svenska marknaden är det nödvändigt att arbetet slutförs snarast möjligt under 2017.

13. Marknadskontrollrådet ska säkerställa en god övergång till det nya systemet för internt informationsutbyte

Både det nationella och det internationella samarbetet kräver väl fungerande IT-lösningar. Swedac finansierar sedan 2008 ett webbaserat system som fungerar som Marknadskontrollrådets interna system för informationsutbyte och dokumenthantering. Då man inte riktigt var nöjd med funktionaliteten i detta system gjordes 2015 en undersökning av alternativa lösningar och ett nytt system upphandlades. Det nya systemet, Webforum, togs i operativ drift 1 februari 2016. Övergången har gått smidigt och man är mycket nöjd med det nya systemet.

14. Marknadskontrollrådets myndigheter ska genomföra och delta i utbildningar om ICSMS

Alla marknadskontrollmyndigheter är enligt EU-förordning 765/2008 om ackreditering och marknadskontroll skyldiga att föra in information om produkter i ICSMS (*International Communication System for Market Surveillance*). Swedac, som är nationell administratör av ICSMS, ska anordna utbildningar och alla myndigheter ska säkerställa att man internt har den kunskap som krävs för att använda systemet.

Under 2016 genomfördes två centrala utbildningar på Swedac, en introduktionsutbildning och en utbildning med inriktning på de nya skyddsklausulförfarandena. Dessutom har myndighetsanpassade utbildningar genomförts på Kemikalieinspektionen, Transportstyrelsen, Arbetsmiljöverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

15. Marknadskontrollrådets myndigheter ska delta i gemensamma nätverksträffar om Rapex och ICSMS

Marknadskontrollmyndigheter ska även via Rapex-systemet (*Rapid exchange of information system*) informera andra medlemsstater och Kommissionen om farliga produkter. Konsumentverket, som är nationell kontaktpunkt för Rapex, ska anordna nätverksträffar för användandet av systemet. Dessa nätverksträffar ska ske i anslutning till nätverksträffar om ICSMS, som Swedac är nationell administratör för. 2014 anordnade Konsumentverket och Swedac för första gången ett gemensamt tvådagars nätverksmöte. Ett sådant gemensamt nätverksmöte var även planerat för 2015, men av olika skäl, bl.a. en betydande omstrukturering av ICSMS och inledandet av ett integrationsprojekt för ICSMS och Rapex, flyttades datumet fram till februari 2016.

För 2016 hölls därför två nätverksmöten. Dessa möten där vi informerar om lagstiftning och nyheter i systemen samt diskuterar praktiska frågor är värdefulla och uppskattade av användarna. Bland dagordningspunkterna under 2016 kan nämnas utvecklingen av det nya gränssnittet mellan ICSMS och Rapex som gör att man kan överföra data från ICSMS och skapa en Rapex-notifikation, Personuppgiftslagen, Kommissionens frågor om hur vi kan göra att informationen kommer ut i Rapex snabbare, skyddsklausulförfarandet och kvalitetsgranskning i ICSMS.

16. Marknadskontrollrådet ska delta i Kommissionens pilotprojekt om integrering av Rapex och ICSMS

Marknadskontrollrådet har länge verkat för en integrering av Rapex och ICSMS för att undvika inmatning av samma uppgifter i olika system. Ett sådant arbete har nu påbörjats inom Kommissionen med en projektgrupp bestående av sex deltagare vardera från medlemsstaternas Rapex-kontaktpunkter respektive nationella kontaktpunkterna för ICSMS. Sverige deltar i projektet med representanter från Konsumentverket och Swedac. Gruppen har haft två möten under 2016 där deltagarna aktivt har bidragit med synpunkter och kommentarer på vad ett nytt system bör innehålla och vilka funktioner som behövs.

Mer om Rapex 2016

Under 2016 gjorde svenska myndigheter 72 notifikationer och 307 reaktioner i Rapex. Dessa siffror kommer från den svenska Rapex-kontaktpunkten, dvs. Konsumentverket, och skiljer sig från Kommissionens i den officiella Rapex-rapporten för 2016. Flera MS har ifrågasatt Kommissionens siffror då de inte stämt med de nationella uppgifterna och fått till svar att man i sin rapport inte tagit med produkter för yrkesmässigt bruk och andra risker än sådana mot säkerhet och hälsa. Detta är inte lämpligt då Rapex-förfarandet täcker även dessa typer av produkter och aspekter och kommer att följas upp under 2017.

Kemikalieinspektionen är den myndighet som har gjort flest notifikationer 2016 i Sverige. Däremot har de inte gjort så många reaktioner. Transportstyrelsen (väg) är den myndighet som har gjort flest reaktioner. Några myndigheter, såsom Läkemedelsverket och Elsäkerhetsverket, har blivit bättre på notifikationer. Med hjälp av

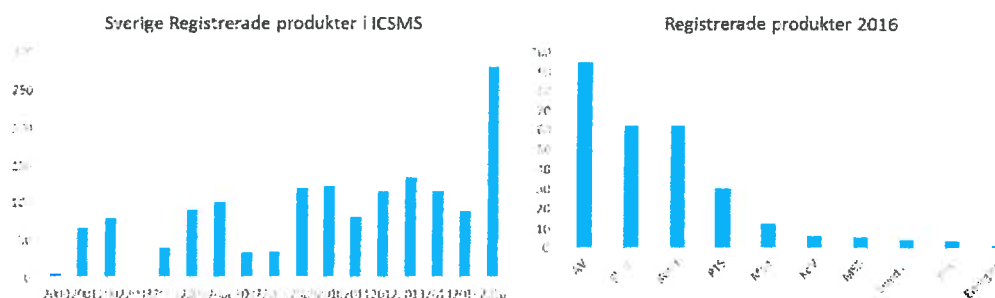
det nya gränssnittet mellan ICSMS och Rapex kan notifieringarna i Rapex från svensk sida eventuellt öka 2017 då man slipper registrering av samma data i två system.

Myndigheter	Notifikationer art 12/art 22	Kommentarer art 12/art 22	Notifikationer art 11/art 23	Notifikationer INFO	Kommentarer INFO not	Reaktioner	Kommentarer reaktioner
Arbetsmiljöverket	0		0	0		0	
Boverket	0		0	0		0	
Elsakerhetsverket	8	Elprodukter 4, belysning 4,	0	0		3	
Kemikaliinspektionen	30	Smycken 15, leksaker 4, barnprodukt 1, hobby och sportartiklar 5, elprodukter 4, Kläder 1,	0	21	20 st gäller smycken och 1 st gäller klädesplagg	1	Kläder 1,
Konsumentverket	5	Leksaker 1, kläder 1, barnprodukter 2, dekorationsprodukt 1,	0	1	Gäller en leksak	35	Leksaker 15, barnartiklar 5, Hobby och sport 8 Personlig skyddsutrustning 1,
Läkemedelsverket	6	Kosmetika 6 st	0	0		3	Kosmetika 3,
MSP	0		0	0		2	Seakomponent 1, tändare 1,
Strålsäkerhetsmyndigheten	0		0	0		0	
Swedac	0		0	0		0	
Transportstyrelsen, väg	0		0	0		265	Motorfordon och cyklar
Transportstyrelsen, sjö	1	Gäller st tillbehör till Huböar	0	0		0	Båtar och båtmotorer
Summa	50		0	22		307	

Kommissionens Rapex-team genomför numera endast ett möte om året och ett sådant möte var schemalagt till mars 2016. Tyvärr inträffade ett terrordåd som gjorde att flertalet deltagare inte reste till Bryssel. Man valde då att genomföra ett webbmöte. Det var en mycket bra tanke men på grund av tekniska svårigheter blev mötet lite rörigt. Rapex-teamet valde därför att kalla till ett höstmöte. På höstmötet diskuterades hur man skulle kunna snabba upp arbetet med att publicera informationen, ett modernare utseende på Rapex veckorapport och till vem denna vänder sig: myndigheter eller allmänheten. Man informerade även om projektet för att slå samman Rapex och ICSMS. De internationella mötena är värdefulla, inte minst eftersom de nordiska ländernas kontaktpunkter brukar träffas och prata om problem som rör den nordiska marknaden.

Mer om ICSMS 2016

Under 2016 har glädjande nog en markant ökad användning av ICSMS märkts från svenska myndigheters sida. Antalet registrerade produkter har mer än fördubblats jämfört med tidigare år. Liksom tidigare skiljer användningen mycket mellan olika myndigheter.

Ett omfattande utvecklingsarbete inom Kommissionen har tillfört ny förbättrad funktionalitet i systemet, vilket också har medfört ett ökat intresse från myndigheternas sida. Exempel på nya funktioner som har, eller är på väg att införlivas, är t.ex. en sektorsspecifik anpassning av informationsfälten (DRPI, DirektivRelaterad ProduktInformation), införlivande av skyddsklausulprocedurerna för rättsakter anpassade till beslut 768/2008 samt ett gränssnitt som innebär att man kan generera en Rapex-anmälan direkt från ICSMS. En större inblandning från AdCo-gruppernas sida i utvecklingsarbetet kan också ha bidragit. Utbildningsinsatser både från Swedacs sida och från Kommissionen samt initiativ till interna utbildningstillfällen på vissa myndigheter har också bidragit till en ökad användning.

Vid en jämförelse med andra medlemsstater kan dock konstateras att det svenska användandet ligger långt efter de mest aktiva länderna.

17. Marknadskontrollrådet ska genomföra "Marknadskontrolldagen 2016"

Även om det interna samarbetet på respektive myndighet fungerar väl är det viktigt att även utbyta erfarenheter över sektors- och myndighetsgränser. Detta sker inom ramen för Marknadskontrollrådet, där deltagarna ofta har goda kontakter. Det är också viktigt att andra än representanter i rådet som också arbetar med marknads kontroll på myndigheterna får möjligheter att träffas och utbyta erfarenheter. Därför beslutade rådet att anordna ett särskilt seminarium för inspektörer, jurister och andra handläggare under 2016. En arbetsgrupp för detta ändamål inrättades 2015. Arbetsgruppen bestod av deltagare från åtta myndigheter (Arbetsmiljöverket, Boverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Post- och telestyrelsen, Swedac och Tullverket). 14 myndigheter (alla myndigheter i rådet förutom Naturvårdsverket, Myndigheten för radio och tv, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten) bidrog med finansiellt stöd. Seminariet ägde rum den 13 april på Nalen i Stockholm.

Statssekreterare Oscar Stenström, Näringsdepartementet, gav regeringens syn på marknads kontroll och betonade vilket viktigt arbete de närvarande utför för att säkerställa en hög skydds nivå på produkter och en effektiv inre marknad utan illojal konkurrens. Näringslivsrepresentanter gav sitt perspektiv på marknads kontrollen. Det fördes engagerade diskussioner om vilka verktyg myndigheterna har till sitt för-

fogande, tolkning av olika typer av lagstiftning, tillämpning av principen av ömsesidigt erkännande, positiva erfarenheter av, men också svårigheter med, samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter och samverkan med Tullverket.

Seminarier lockade drygt 140 deltagare från Marknadskontrollrådets myndigheter, vilket vi är mycket nöjda med. Arrangemanget var både nödvändigt och uppskattat och liknande seminarier kommer fortsättningsvis att anordnas vartannat år.

18. Marknadskontrollrådet ska verka för att Statskontoret gör en utvärdering av den svenska marknadskontrollen och bistå kontoret i detta arbete

Den svenska utvärdering av bedriven marknadskontrollen för åren 2010-2013 som genomfördes i enlighet med EU-förordning 765/2008 uppvisade i vissa delar svagheter som bland annat kan förklaras av bristande kunskaper i utvärderingsmetodik. Statskontoret skulle kunna bistå med stöd i att utveckla en sådan metodik. Statskontoret är en statlig myndighet som har regeringens uppdrag att genomföra utredningar, utvärderingar och uppföljningar av statlig och statligt finansierad verksamhet och av övergripande frågor om den offentliga förvaltningens funktionssätt. I detta ingår att analysera verksamheter och myndigheter ur ett effektivitetsperspektiv, att redovisa effekter av statliga åtgärder, och att ge underlag för omprövning och effektivisering. Kontakter med Statskontoret och UD skedde under 2015, men utan att komma till något konkret uppdrag. Rådet skulle under 2016 fortsätta verka för att ett sådant uppdrag kom till stånd, men det hanns inte med.

Det kan i sammanhanget nämnas att den nederländska revisionsrätten under 2016 genomförde en granskning av hur bl.a. marknadskontrollen i Nederländerna fungerar. Rapporten drar många intressanta slutsatser som med största sannolikhet även är giltiga för Sverige och andra EU-medlemsstater. Den nederländska revisionsrätten har uppmanat alla revisionsrätter i andra medlemsstater att genomföra liknande granskningar i andra EU-medlemsstater och har inbjudit till ett särskilt möte om detta under 2017. Det ska bli intressant att se i vilken utsträckning detta hör samman av den svenska Riksrevisionen.

INFORMATION OCH KONTAKTER

19. Marknadskontrollrådet ska träffa berörda tjänstemän på regeringskansliet
För att marknadskontrollmyndigheterna ska få bästa möjliga förutsättningar för att utföra sina uppgifter är det viktigt att uppdragsgivarna är väl insatta i verksamheten. Marknadskontrollrådet har identifierat ett behov av att anordna särskilda möten för myndighetshandläggare och andra berörda tjänstemän på regeringskansliet för att berätta om myndigheternas marknadskontrollarbete och diskutera aktuella frågor. 2015 genomfördes i UD:s regi ett allmänt informationsseminarium på Regeringskansliet. Detta möte följdes upp med några sektorsvisa kontakter under 2016.

I oktober träffade representanter från Transportstyrelsens avdelningar för sjöfart, väg och järnväg myndighetshandläggare och andra tjänstemän på Näringsdepartementet. Bland de frågor som diskuterades var situationen på marknaden för fritidsbåtar, vattenskotrar och marin utrustning samt utmaningar att genomföra tillräckligt omfattande marknadskontroller med tanke på de begränsade resurser som fanns för detta, stötestenar i samband med revideringen av förordningen för motorfordon, brister i lagstiftningen som innebär att det fortfarande inte finns en ansvarig marknadskontrollmyndighet för mc-hjälm, något som regeringen har uppmärksammat på vid flera tillfällen under flera år, samt oklarheter i Transportstyrelsens marknadskontrollansvar på järnvägsområdet, inte heller det en ny fråga.

I november möttes representanter från Arbetsmiljöverket myndighetshandläggare och andra tjänstemän på Arbetsmarknadsdepartementet. Bland de frågor som lyftes vid detta möte var otydligheter i lagstiftningen avseende Arbetsmiljöverkets mandat att kontrollera maskiner som är avsedda för konsumenter inom ramen för maskindirektivet, och oklarheter avseende bemyndigandet att bedriva marknadskontroll på arbetsplatser. Arbetsmiljöverkets regeringsuppdrag att kartlägga marknaden för produkter under deras ansvarsområden för att ge ett bättre kunskapsunderlag och på så sätt effektivisera marknadskontrollen diskuterades, liksom behovet av sekretessbrytande regler för att möjliggöra ett bättre samarbete med andra myndigheter.

Förslag om att föra in myndigheternas marknadskontrollansvar i resp. instruktion lyftes vid båda möten. Dessa möten upplevdes nödvändiga och kommer förhoppningsvis att leda till bättre förutsättningar för marknadskontroll på sikt. Förhoppningen är också att dessa kontakter kommer att följas av fler sektorsvisa kontakter under kommande år.

Regeringskansliet

20. Marknadskontrollrådet ska utreda på vilka områden och hur rådet ska kunna bidra till exportstrategins genomförande

Den svenska regeringen presenterade i september 2015 en svensk exportstrategi. Denna strategi rör egentligen inte bara export utan även import och allmänna handelsfrågor. Det övergripande syftet är att skapa tillväxt, sysselsättning och ökat välbefinnande.

Diskussioner om hur Marknadskontrollrådet ska kunna bidra till strategins genomförande har framför allt förts med Business Sweden, Kommerskollegium och Tillväxtverket.

Information om Marknadskontrollrådet har spridits inom Business Swedens olika verksamheter. Kommerskollegium fick ett regeringsuppdrag att kartlägga vad som hindrar företag från att exportera vilket är kopplat till exportstrategin och som diskuterats inom rådet. Tillväxtverket ansvarar för webbplatsen verksam.se. Marknadskontrollrådet har dragit slutsatsen att det är framför allt genom olika typer av informationsinsatser till ekonomiska aktörer om deras skyldigheter och aktuell produktlagstiftning som rådets myndigheter kan bidra med (se informationsaktiviteter nedan).

21. Marknadskontrollrådet ska förbereda seminariet "Din produkt, ditt ansvar 2017"

En god dialog mellan myndigheter och näringslivet underlättar en gemensam målsättning om säkra produkter och rättvis konkurrens. Alla marknadskontrollmyndigheter bör ha löpande kontakter med berörda branschorganisationer. Därutöver finns ett behov av insatser på ett mer övergripande plan vad avser produktlagstiftning, ekonomiska aktörers skyldigheter och myndigheternas roll.

Sedan 2013 anordnar Marknadskontrollrådet tillsammans med Business Sweden, Svensk handel och Teknikföretagen vartannat år heldagsseminariet "Din produkt, ditt ansvar" som riktar sig till tillverkare, importörer och återförsäljare. I likhet med tidigare år tillsattes 2016 en arbetsgrupp för att förbereda seminariet 2017. Arbetsgruppen för 2017 års seminarium bestod av representanter från Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Energimyndigheten, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Läkemedelsverket, Swedac, Tullverket, Business Sweden, Svensk handel och Teknikföretagen. Dessutom bidrog Inspektionen för vård och omsorg, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Post- och telestyrelsen med delfinansiering. Det allt större engagemanget både för att delta i arbetsgruppen och viljan att finansiera tyder på att man anser att seminariet är viktigt och framgångsrikt.

22. Marknadskontrollrådet ska undersöka möjligheterna till samverkan med de regionala handelskamrarna

Det har funnits önskemål om att anordna utbildningar och seminarier i likhet med "Din produkt, ditt ansvar" på fler orter än Stockholm. De regionala handelskamrarna

har en viktig roll i att sprida information till lokala företag. Därför togs under 2016 kontakter med alla de 11 regionala handelskamrarna.

Kontakterna resulterade bland annat i att Swedac och Kommerskollegium tillsammans med Sydsvenska industri- och handelskammaren anordnade två seminarier om handel på den inre marknaden i Malmö respektive Växjö. Vi har en förhoppning om att kunna genomföra liknande arrangemang i samarbete med andra handelskammare under kommande år.

23. Marknadskontrollrådet ska undersöka möjligheterna till samverkan med NyföretagarCentrum

NyföretagarCentrum har en mycket viktig roll att stödja små och nystartade företag över hela landet. Med utgångspunkten att de allra flesta vill göra rätt och att nyföretagare har svårt att både hitta och tillämpa ett ofta komplext regelverk, inleddes ett samarbete med NyföretagarCentrum för att försöka nå ut med information till denna målgrupp.

Detta resulterade i möten med ett 30-tal regionala affärsrådgivare i Kristianstad, Trollhättan, Katrineholm och Stockholm för att informera om vilka skyldigheter företagare har som saluför varor, och hur man kan få hjälp av myndigheter att göra rätt från början.

Samarbetet upplevdes som mycket givande och kommer att fortsätta under 2017.

24. Marknadskontrollrådet ska undersöka möjligheterna till samverkan med Almi
Även Almi är en betydelsefull organisation vad gäller att på olika sätt ge stöd till nyföretagare. Kontakt togs med Almi under 2016, men har hittills inte lett till något konkret samarbete. En representant från Almi deltog emellertid vid ett av seminarierna som anordnades av Sydsvenska industri- och handelskammaren (se ovan).

25. Marknadskontrollrådet ska utarbeta en informationsbroschyr om import av produkter

Marknadskontrollrådets tullforum har identifierat ett behov av att informera importörer om vilka olika regler som gäller för import av produkter. Sådan information finns idag inte samlad på ett ställe och Marknadskontrollrådet tillsatte i slutet av 2015 en arbetsgrupp som bl.a. skulle kartlägga olika tullförfaranden för olika importsituationer, göra en översyn av den nationella samverkansmodellen (mellan tull- och marknadskontrollmyndigheter), sammanställa relevant befintlig information om import bland olika myndigheter samt utarbeta en informationsbroschyr för importörer. De först nämnda uppgifterna har gruppen inte hunnit så långt med (se aktivitet nr 12), men en broschyr togs fram i slutet av 2016. Då förutsättningarna

för ett bra genomförande är större om även de först nämnda arbetsuppgifterna är klara har rådet avvaktat med att gå ut med broschyren.

26. Marknadskontrollrådet ska i större utsträckning bidra med information till www.marknadskontroll.se

Information söks idag huvudsakligen på webben. Det är därför viktigt att se till att bra och aktuell information finns på Marknadskontrollrådets gemensamma webbplats, www.marknadskontroll.se och inte minst att locka besökare dit. 2014 utarbetades riktlinjer för publicering av information på rådets webbplats och 2016 genomgick webbplatsen ett leverantörsbyte och fick nytt utseende. Tyvärr försvann en hel del information under processens gång och mycket tid har lagts på att återställa sidan och få den att fungera. Flertalet myndigheter bidrar med inlägg till GD-bloggen, vilket är mycket positivt, och varje nytt inlägg lockar fler besökare till sidan. Dessvärre är det fortfarande endast ett fåtal myndigheter som bidrar aktivt med nyheter. Strävan efter att öka engagemanget för webbplatsen kommer oförtrutet att fortsätta.

27. Marknadskontrollrådet ska undersöka möjligheten att få olika medier att prenumerera på, länka eller referera till nyheter från webbplatsen

Ju mer information om gällande regelverk, ansvariga myndigheter, nyheter, farliga produkter m.m. kan spridas, desto bättre. Så länge webbplatsen inte känns tillräckligt bra har rådet inte aktivt försökt att få olika medier att prenumerera på nyheter därifrån. Förhoppningsvis kan detta ske under 2017.

28. Marknadskontrollrådet ska undersöka möjligheterna att bidra till information på verksamt.se.

Verksamt.se är en webbplats som samlar mycket information om vad man som företagare bör tänka på. Webbplatsen har dock saknat betydelsefull information om vilka skyldigheter olika ekonomiska aktörer har på produktlagstiftningens område och vilka myndigheter man kan vända sig till för att få hjälp. Samarbete med Tillväxtverket, som ansvarar, för denna webbplats, har därför inletts under 2016. Det finns numera viss produktinformation från Marknadskontrollrådet, men denna är svår att hitta och finns inte heller på alla de ställen den bör finnas. Detta kommer att följas upp under 2017.

Verksamt.se

Head office | Stockholm office
Österlånggatan 5 | Gustavslundsvägen 154 E
Box 878, 501 15 Borås | Box 15045, 167 15 Bromma

0771-89 09 00 • www.swedac.se • registrator@swedac.se